

Field : Physical Education, Sport Psychology

Type : Research Article

Recieved: 02.03.2016 - *Accepted*: 27.04.2016

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarındaki Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre İncelenmesi

Recep AYDIN, Taner BOZKUŞ, Murat KUL

Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Bartın, TÜRKİYE

E-Posta: raydin@bartin.edu.tr

Öz

Bu çalışmanın amacı; beden eğitimi ve spor yüksekokullarında eğitim ve öğretim hayatına devam eden öğrencilerin liderlik özelliklerinin cinsiyet değişkenine göre incelenmesidir. 2015-2016 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'nin çeşitli coğrafi bölgelerindeki üniversitelerde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Yöneticiliği, Antrenörlük ve Rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin liderlik düzeyleri üzerinde etkili olabileceği düşünülen cinsiyet faktörü ele alınmıştır. Bartın Üniversitesi BESYO, Fırat Üniversitesi BESYO, Erciyes Üniversitesi BESYO, Adıyaman Üniversitesi BESYO, Çukurova Üniversitesi BESYO, Celal Bayar Üniversitesi BESYO örneklem grubundaki üniversitelerdir. Toplam 712 erkek ve 386 kadın öğrenci çalışmaya katılmıştır. Çalışmada, Liderlik Ölçeği; Lee G. Bolman ve Terence E. Deal (1991) tarafından geliştirilen, Türkçeye uyarlanması Dereli (2003) tarafından yapılan Liderlik Yönelim ölçeğidir. Ölçeğin alt boyutlarını Yapısal çerçeve, İnsan kaynakları çerçevesi, Politik çerçeve ve Sembolik çerçeve oluşturmaktadır. Çalışmanın sonucunda Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda öğrenim gören öğrencilerin liderlik özelliklerine bakıldığında, cinsiyet değişkeni İnsan kaynakları çerçevesi alt boyutunda anlamlı bir fark bulunmuştur ($p>0,05$). Bunun yanında Liderlik yönelim ölçeğinin “kişiyi en iyi tanımlayan ifadeler” kısmında yapılan ki-kare testinde, “insanların bende fark ettiği en önemli özellik” ifadesinde ($p=0,000$) ayırt edilebilir düzeyde anlamlılık bulunmuştur. “beni tanımlamanın en iyi yolu” ifadesinde ($p=0,004$) düzeyinde anlamlılık bulunurken, “en iyi şu şekilde tanımlanırım” ifadesinde ($p=0,041$) düzeyinde anlamlılık sınırına yakın olan farklılık tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Anahtar Kelimeler: Liderlik, beden eğitimi ve spor, cinsiyet, öğrenci

Examination Leadership of the Students Studying according to Gender Variable in the Schools of Physical Education and Sports

Abstract

The aim of this study is to investigate the leadership of the students studying in the Schools of Physical Education and Sports. On 2015-2016 education year, students studying in department of Physical Education and Sports Teacher, Sports Management, Coaching Education and Recreation of the gender factor may be effective on the leadership level of the students were discussed. The university constituting the sample group are Bartın University Physical Education and Sport, Fırat University Physical Education and Sport, Erciyes University Physical Education and Sport Adıyaman University Physical Education and Sport, Çukurova University Physical Education and Sport, Celal Bayar University Physical Education and Sport. 712 male and 386 female students participated in this study. In this study, Leadership Scale applied developed by Lee G. Bolman and Terrence E. Deal (1991), The Turkish adaptation conducted by Dereli (2002) Leadership Orientation scale is. Structural Framework, Human Resources Framework, Political Framework and Symbolic Framework constitute sub dimensions of this scale. Considering the Leadership of the students studying in the School of Physical Education and Sports, although gender variable is a significant difference ($p < 0.05$) in the sub-frame dimensions of human resources. Besides leadership orientation of the scale "people that best describes the statements" made by part of the chi-square test: "The most important feature I noticed that people" in question ($p = 0.000$) were significant difference can be distinguished when looking at the mean value of level. While "The best way for me to define" the question ($p = 0.004$) found the level of significance, "I'm best described as" in question ($p = 0.041$) levels were detected near the differences statistically significant ($p > 0.05$).

Keywords: Leadership, physical education and sports, gender, student

Giriş

Gelişen ve değişen dünyada insanların ve örgütlerin ihtiyaçları artmakta ve bununla beraber ihtiyaçlara karşılık verebilecek ve yol gösterici bireylere de ihtiyaç duyulmaktadır. Her ne kadar arz talep meselesi olarak görülse bile bu insanlığın varoluşundan beri oluşan doğal bir süreçtir. Yol gösterici, geliştirici, yürütücü, vb. kelimelerin anası olan liderlik, özünde yapılan eyleme hem katkı sağlayan hem de katkının içerisinde bulunan bir eylemdir. Öyle ki lider olan birey “iş” probleminin çözümünde problemin ortasında etrafındakiler ile bulunan ve çözüme ulaşmada yol gösterirken takımıyla hareket eden ve sonuca ulaşan bireydir.

Liderlik, toplumsal ve evrensel olgulardan biridir. Bireylerin birlikte yaşadıkları ve eylemde buldukları her yerde liderlik söz konusudur. Birlikte yapılan her türlü eylemin sonuçları ile lider davranışları arasındaki ilişki kurulmuş, başarı ve başarısızlık lidere atfedilmiştir (Kul ve Güçlü, 2010). Kişilerin bilinçli hale gelmesi kişinin fiziksel aktivitesini artırması, sağlıklı olması ve sağlıklı yaşam davranışı sergilemesi kişinin yaşam kalitesini artırmaktadır (Bozkuş ve ark, 2013). Yaşam kalitesini arttırmak babında bilgisi, tecrübesi ile önderlik ve yön bulma konusunda lidere ve liderin davranışlarına ihtiyaçlar duyulmaktadır.

Kişisel zorluklara maruz kalan insanlar, amaçlarını gerçekleştirebilmek için iş birliği içindedirler. Ortaklaşa bir amacın eylemini gerçekleştirilmesi, birkaç bazı bireylerin kuvvet ve eylemlerinin bir araya toplanmasını, tek çerçevede toplanmasını zorunlu hale getirmiştir (Aydın, 1998, 13).

İnsanlık tarihi kadar eski olmasına karşın “Liderlik” olgusunun kelime anlamı 1850’lilerden sonra Britanya Parlamentosunun denetim gücü ve siyasal etkinliği üzerine yazılanlarla beraber gün yüzüne çıkmıştır. Bunun aksine modern anlamda “Yönetim” son çağda türeyen organizasyonların karışık yapısında gelişmiş bir kavramdır. Daha çok iş merkezli entegre olan dünyanın liderlik sorununa “yönetici” olarak statü alan bir tip birey olarak verdiği tepkidir (Çırpan, 1999, 5). Türkiye’de ise İkinci Meşrutiyet döneminden itibaren devlet, beden eğitimi ve sporu bir program çerçevesinde ele almış ve beden eğitimi ve spor sadece okullarla sınırlı kalmayıp, gündelik yaşam pratiklerinin arasına da girmeye başlamıştır. (Türkmen, 2013, 732).

Bu bağlamda günümüzde, herkesin bulunduğu ortamdaki gruba liderlik etme isteği duyması ve bu liderlik yapma isteği insanlara cazip gelmesinden dolayı liderlik üzerine son yıllarda çeşitli araştırmalar ve tartışmalar yapılmaktadır. Küreselleşen dünyada liderler, toplumda insanların değişimlere uyum sağlamalarında, değişimlerin getirdiği bazı sorunlarla baş etmelerinde yol göstericidirler (Şişman, 2002, 1-11).

İnsan toplumlarının tümünde büyük bir yer teşkil eden liderlik, konularında yapılan araştırmalar, incelemeler gibi benzer tüm çalışmaların kapsamı, bu konuya verilen değerin somut göstergeleridir. (Budak, 2002, 27).

Başarılı liderlerde en sık gözlenen nitelikler; durumlara uyum sağlama, sosyal çevreye duyarlılık, hırs ve başarı gereksinimi, kararlılık, bağımsızlık, diğerlerini etkileme isteği, ısrarcılık, çalışkanlık, kendine güven, stresle başa çıkabilme, sorumluluk üstlenmeye gönüllülük, kavramsal düşünme, incelik ve diplomatlık, etkileyici konuşma, grubun görevleriyle ilgili bilgi, örgütlenme, ikna edebilme gücü ve sosyal becerilerdir. Bu nitelikler, kimi meslek gruplarının verimli ve etkili olabilmesi için gereklidir. Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, antrenörler ve spor yöneticileri, bir grubu yöneterek, bir amacı gerçekleştirmek üzere görevler alacaktır. Antrenör, beden eğitimi öğretmeni ve spor yöneticilerinin liderlik

davranışları, diğer mesleklerdeki lider davranışlarıyla kısmen benzerlik göstermektedir (Kurudirek, 2011, 2).

Yöntem

Denek Grubu

Araştırmanın evreni 2015-2016 eğitim-öğretim yılında, Türkiye'nin farklı üniversitelerinde, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Yöneticiliği, Antrenörlük ve Rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerden oluşmuştur. Araştırmanın örneklemini oluşturan üniversiteler: Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Erciyes Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Adıyaman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu olmak üzere 6 üniversitede öğrenim gören öğrencilerin içinden tesadüfi yöntemle seçilmiş 712'si erkek, 386'sı kadın olmak üzere toplam 1098 öğrenci oluşturmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğrencilerin Liderlik düzeylerini belirleyebilmek için; Lee G. Bolman ve Terence E. Deal (1991) tarafından geliştirilen Türkçeye uyarlanması Dereli (2003) tarafından yapılan Liderlik Yönelim anketi kullanılmıştır. Her bir boyut 8'er madde (İnsana Yönelik Liderlik 2, 6, 10, 14, 18, 22, 26 ve 30. madde), Yapıya Yönelik Liderlik (1, 5, 9, 13, 17, 21, 25 ve 29. madde), Dönüşümsel Liderlik (3, 7, 11, 15, 19, 23, 27 ve 31. madde) ve Karizmatik Liderlik (4, 8, 12, 16, 20, 24, 28 ve 32. madde) içermektedir. Anketin ikinci bölümü, zorunlu tercih yapmayı gerektiren 6 adet sorudan oluşmaktadır. Her bir soru 4 cevap seçeneğinden oluşmaktadır. Ölçeğin boyutlarına ilişkin hesaplanan Cronbach değerleri ise sırasıyla 0,87, 0,87, 0,84 ve 0,88 olarak raporlanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 16.0 programından yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin kişisel özelliklerini betimleyici frekans ve yüzde dağılımları çıkarılmıştır. Ölçeğin ilk bölümünde, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre liderlik düzeyleri belirleyebilmek için t-test kullanılmıştır Ölçeğin ikinci bölümünde, kendinizi en iyi tanımlayan ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla ki-kare (chi-square) testi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Cinsiyet Değişkenine Göre Liderlik Düzeylerini Gösteren T Testi Sonuçları

		N	Ortalama	Std. Sapma	t	p
Yapısal çerçeve	Kadın	386	31,16	5,404	0,214	0,831
	Erkek	712	31,09	4,867		
İnsan kaynakları çerçevesi	Kadın	386	33,13	5,287	2,273	0,023
	Erkek	712	32,40	4,957		
Politik (dönüşümcü) çerçeve	Kadın	386	29,09	5,628	0,130	0,897
	Erkek	712	29,05	5,313		
Sembolik çerçeve (karizmatik)	Kadın	386	29,83	5,714	-0,407	0,684
	Erkek	712	29,97	5,237		

Tablo 1 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin liderlik düzeylerini gösteren t testi sonuçlarına bakıldığında; araştırma grubunun lider alt boyutlarından olan “yapısal çerçeve” alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$t=0,214$ $p(0,831)>0,05$]. “insan kaynakları çerçevesi” alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur [$t=2,273$ $p(0,023)>0,05$]. “politik çerçeve” alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$t=0,130$ $p(0,897)>0,05$]. “sembolik çerçeve” alt boyutu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır [$t=-0,407$ $p(0,684)>0,05$].

Tablo 2. “En Güçlü Yeteneğim” ifadesinin Cinsiyet Değişkeni Üzerinde Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

“En Güçlü Yeteneğim”	Kadın	Erkek	Toplam	x^2	sd	p
	N	N				
Problem çözme ve analitik yeteneğim	80	158	238	2,674	3	0,445
İnsanlar arası ilişki ve iletişim kurma yeteneğim	177	330	507			
Politik davranma yeteneğim	47	65	112			
Heyecan ve istek uyandırma yeteneğim	82	159	241			

$p>.05$

Tabloda görülebileceği gibi, “En Güçlü Yeteneğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($x^2=2,674$; $p>.05$). Bu durum, cinsiyet faktörünün “En Güçlü Yeteneğim” ifadesi üzerinde bir farklılığının olmadığını göstermektedir.

Tablo 3. “Beni Tanımlamanın En İyi Yolu” ifadesinin Cinsiyet Değişkeni Üzerinde Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

“Beni Tanımlamanın En İyi Yolu”	Kadın	Erkek	Toplam	x ²	sd	p
	N	N				
Teknik uzman	24	87	111	13,179	3	0,004
İyi bir dinleyici	206	326	532			
Becerikli bir politikacı	59	98	157			
İlham veren bir lider	97	201	298			

p>.05

Tabloda görülebileceği gibi, “Beni Tanımlamanın En İyi Yolu” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($x^2=13,179$; $p>.05$). Bu durum, cinsiyet faktörünün “Beni tanımlamanın En İyi Yolu” ifadesi üzerinde belirgin ölçüde farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 4. “Başarılı Olmamda Bana Yardımcı Olan En Önemli Özelliğim” ifadesinin Cinsiyet Değişkeni Üzerinde Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

“Başarılı Olmamda Bana Yardımcı Olan En Önemli Özelliğim”	Kadın	Erkek	Toplam	x ²	sd	p
	N	N				
İyi karar verebilme	126	266	392	2,902	3	0,407
İnsanlara yardımcı olma ve onları geliştirebilme	128	220	348			
Güçlü ittifaklar oluşturabilme ve güç/etki alanını genişletme	75	120	195			
Başkalarını harekete geçirme ve onlara ilham verme	57	106	163			

p>.05

Tabloda görülebileceği gibi, “Başarılı Olmamda Bana Yardımcı Olan En Önemli Özelliğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($x^2=2,902$; $p>.05$). Bu durum, cinsiyet faktörünün “Başarılı Olmamda Bana Yardımcı Olan En Önemli Özelliğim” ifadesi üzerinde bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 5. “İnsanların Bende Fark Ettiği En Önemli Özelliğim” ifadesinin Cinsiyet Değişkeni Üzerinde Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

“İnsanların Bende Fark Ettiği En Önemli Özelliğim”	Kadın	Erkek	Toplam	x ²	sd	p
	N	N				
Detaya verdiği önem	85	159	244	34,417	3	0,00
İnsanlara gösterdiği ilgi ve verdiği değer	236	350	586			
Çatışma ve muhalefete rağmen çalışma yeteneğim	45	81	126			
Karizmam	20	122	142			

p>.05

Tabloda görülebileceği gibi, “İnsanların Bende Fark Ettiği En Önemli Özelliğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($x^2=34,417$; $p>.05$). Öyle ki, cinsiyet faktörünün “İnsanların Bende Fark Ettiği En Önemli Özelliğim” ifadesi üzerinde belirgin ölçüde bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. “En Önemli Liderlik Özelliğim” ifadesinin Cinsiyet Değişkeni Üzerinde Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

“En Önemli Liderlik Özelliğim”	Kadın	Erkek	Toplam	x ²	sd	p
	N	N				
Net ve akılcı düşünmem	88	200	288	4,226	3	0,238
Başkalarına karşı ilgili olma ve onları destekleme	122	202	324			
Sert ve mücadeleci olma	90	168	258			
Hayal gücü ve yaratıcılık	86	142	228			

p>.05

Tabloda görülebileceği gibi, “En Önemli Liderlik Özelliğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($x^2=4,226$; $p>.05$). Bu durum, cinsiyet faktörünün “En Önemli Liderlik Özelliğim” ifadesi üzerinde bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Tablo 7. “En İyi Şu Şekilde Tanımlanabilirim” ifadesinin Cinsiyet Değişkeni Üzerinde Farklı Belirlemek Amacıyla Yapılan Ki-Kare (Chi-Square) Testi Sonuçları

“En İyi Şu Şekilde Tanımlanabilirim”	Kadın	Erkek	Toplam	x ²	sd	p
	N	N				
Çözümleyici analitik	77	137	214	8,270	3	0,041
İnsancıl	268	457	725			
Politikacı	15	55	70			
Vizyoner	26	63	89			

p>.05

Tabloda görülebileceği gibi, “En İyi Şu Şekilde Tanımlanabilirim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($x^2=8,270$; $p>.05$). Bu durum, cinsiyet faktörünün “En İyi Şu Şekilde Tanımlanabilirim” ifadesi üzerinde bir farklılığın olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular aşağıda yorumlanmıştır.

Araştırma grubunun liderlik alt boyutlarından olan yapısal çerçeve (yapıya yönelik liderlik) boyutuna cinsiyet değişkeni eşliğinde baktığımızda, yapısal çerçeve düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Bu sonuca göre kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre yapısal çerçeve düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Özdenk (2015) tarafından, spor dalı ile uğraşan ve uğraşmayan (sedanter) bireylerin üzerinde yapılmış olduğu bir çalışmada cinsiyet üzerindeki liderlik alt boyutlarında çözümsel ve organize olma (yapıya yönelik) durumlarında herhangi bir anlamlı fark gözlemlenmeyerek, çalışmamızla paralellik göstermektedir.

Araştırma grubunun liderlik alt boyutlarından olan insan kaynakları çerçevesi (insana yönelik liderlik) boyutuna cinsiyet değişkeni eşliğinde baktığımızda, insan kaynakları çerçeve düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>.05$). Başoğlu (2012) kadın ve erkek antrenörlerin liderlik davranışlarını incelediği çalışmasında sosyal ve örgütsel destek (insana yönelik) analizindeki verilere göre kadınların ortalamaları ile erkeklerin ortalamaları denk görülmektedir. İstatistiksel olarak antrenörlerin cinsiyetleri ile sosyal katılımcı ve destek davranışları arasında anlamlı bir farklılığın çıkmadığı tespit etmiştir. Çalışmamız ile paralellik göstermemesinin sebebini, örneklem grubunun farklılığına bağlayabiliriz. Bir diğer antrenörler üzerine yapılan çalışma Taşgın ve arkadaşları (2007) tarafından yapılan badminton antrenörlerinin liderlik özelliklerini cinsiyet faktörü üzerinde inceleyen çalışma bizim yaptığımız çalışma ile paralellik göstermektedir. Bu duruma örnek olarak insan kaynakları içerisinde sosyal, destekleyici ve kişisel ihtiyaçların benzer olması kaynaklı olabilir. Özdenk (2015) tarafından, spor dalı ile uğraşan ve uğraşmayan (sedanter) bireylerin üzerinde yapılmış olduğu aynı çalışmada cinsiyet değişkeni üzerinde destekleyici ve katılımcı (insana yönelik) durumlarında anlamlı fark gözlemlenmiştir. Bu çalışma, kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla insana yönelik alt boyutunda ortalama değerleriyle daha yüksek olduğu ve farkın istatistiksel olarak bizim çalışmamızla paralel olduğu görülmektedir.

Araştırma grubunun liderlik alt boyutlarından olan politik çerçeve (dönüşümsel liderlik) boyutuna cinsiyet değişkeni eşliğinde baktığımızda, politik çerçeve düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$). Araştırma grubunun liderlik alt boyutlarından olan sembolik çerçeve (karizmatik liderlik) boyutuna cinsiyet değişkeni eşliğinde baktığımızda, sembolik çerçeve düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

Genel olarak araştırma sonuçlarımızla aynı sonuçların bulunduğu bazı çalışmalara ek olarak; bireysel ilgi göstererek çalışanlarını motive eden ve onları destekleyen liderde dışıl özelliklerin etkisi fazla iken; vizyon sağlayan, ilham veren ve uygun rol model olan liderde ise eril özelliklerinin etkisi daha fazladır (Arslan, 2014). Bu çalışmalardan bahsedecek olursak Gardiner ve Tiggemann (1999) tarafından yapılan bir araştırmada da liderlik stili bakımından cinsiyet farkı bulunmuş ve kadınların hem kişilerarası ilişki yönelimli (insana yönelik çerçeve) stile hem de görev yönelimli (yapısal çerçeve) stile erkeklerden anlamlı olarak daha fazla sahip oldukları belirlenmiştir.

Eagly, Karau ve Makhijani (1995)' nin yaptığı çalışmada da cinsiyet ve lider etkililiği ile ilgili yapılmış çalışmaları gözden geçirerek şu sonuca ulaşmışlardır: Örgütsel etkililik bağlamında, kadın ve erkek arasında fark yoktur; ancak erkekler, erkeksi olarak tanımlanan rollerde daha etkili olurken kadınlar erkeksi olmayan rollerde daha başarılı olmaktadır.

Bir diğer çalışmaya bakacak olursak; Eagly ve Johnson (1990)'nun cinsiyet ve liderlik özellikleri üzerine yaptığı bir meta-analiz çalışmasında kadınların daha çok sergiledikleri liderlik stili, demokratik ve katılımcı bir liderlik; erkeklerin sergiledikleri liderlik stil, otokratik ve buyurgan liderlik stilleri olmuştur. Kadınların erkeklerden farklı olarak insani ilişkilere önem verdiklerini ortaya koymuşlardır. Bununla birlikte bazı araştırmalar kadın ve erkekler arasında liderlik davranışları anlamında hiçbir farklılığın olmadığını ileri sürmüş, bazıları da kadınların erkeklerden daha demokratik ve katılımcı bir tarz uygulamalarına rağmen aradaki farklılığın çok önemli olmadığını ifade etmişlerdir (Eagly ve Johnson, 1992).

Araştırmanın ikinci bölümünde cinsiyet ile kişinin kendini en iyi tanımlayan ifadeler arasında ilişki dağılımına yer verilmiştir, katılımcıların vermiş oldukları cevaplara göre;

“En Güçlü Yeteneğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

“Beni Tanımlamanın En İyi Yolu” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>.05$).

“Başarılı Olmamda Bana Yardımcı Olan En Önemli Özelliğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

“İnsanların Bende Fark Ettiği En Önemli Özelliğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>.05$).

“En Önemli Liderlik Özelliğim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>.05$).

“En İyi Şu Şekilde Tanımlanabilirim” ifadesinin cinsiyete göre gözlenen ve beklenen değerler arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan ki-kare (chi-square) testi sonucunda değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p>.05$).

KAYNAKÇA

Aydın M (1998). Eğitim Yönetimi. Ankara: Hatiboğlu Basım ve Yayım.

Başoğlu CM (2012). Kadın – Erkek Antrenörlerin Cinsiyete Göre Liderlik Analizleri. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi.

Budak G (2002). 21. YY’ da Liderlik. Mercek Dergisi, 7 (27).

Bozkuş T, Türkmen M, Kul M, Özkan A, Öz Ü, Cengiz C (2013). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu’nda Öğrenim Gören Öğrencilerin Fiziksel Aktivite Düzeyleri İle Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi ve İlişkilendirilmesi, International Journal of Science Culture and Sport, 1(3).

Çırpan H (1999). Lider mi Yönetici mi? Active Bankacılık ve Finans Dergisi, 5(7).

Dereli M (2003). A Survey Research of Leadership Styles of Elementary School Princiapls. Ankara: ODTÜ Yüksek Lisans.

Eagly A, Jhonson B (1992). Gender And Leadership Style: A Meta-Analysis, Psychological Bulletin, 108(2), a.g.e 233.

Eagly AH, Karau SJ, Makhijani MG (1995) - Ncbi.Nlm.Nih.Gov Psychol Bull, 117(1), 125-45.

Gardiner M, Tiggemann M (1999). Gender Differences İn Leadership Style, Job Stress And Mental Health İn Male- And Female-Dominated Industries Oumal Of Occupational And Organisational Psychology, 72, 301-315.

Kul M, Güçlü M (2010). Okul Yöneticilerinin Liderlik Stilleri İle Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(2).

Kurudirek MA (2011). Spor Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Eğitim Seviyelerinin Liderlik Düzeylerine Etkisi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Özdenk S (2015). Bireysel Ve Takım Sporuyla Uğraşan Sporcular İle Spor Yapmayan Bireylerin Duygusal Zekâ ve Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi. Ankara: Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Doktora Tezi.

Şişman M (2002). Öğretim Liderliği. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Taşgın Ö, Bozdam A, Tekin M (2007). Badminton Antrenörlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Liderlik Özelliklerinin İncelenmesi. Kocaeli: 3. Raket Sporları Sempozyumu 14-15 Aralık.

Türkmen M (2013). Erken Cumhuriyette Beden Eğitimi ve Sporun İdeolojik Temelleri. Turkish Studies Dergisi 8(6), 729-740.